

You cannot stop it!

Opgivenhedsetikken breder sig

Det blev ikke sagt hoverende. Det blev ikke sagt nedladende. Det blev sagt som en venligt ment information.

Efter Folketingets store høring om kloning stod jeg over et glas receptionsvidvin og talte med professor Malcolm Moore fra Sloan-Kettering hospitalet i New York. Vi snakkede om stamcelleforskning og om de perspektiver for videnskaben, som han så i muligheden for at finde ud af, hvordan det går til i de tidligste stadier af menneskelivet. Og så var det, han sagde: »You cannot stop it!«.

Udsagnet var ikke ment som en overflødig information om den indlysende begrænsning i mine personlige evner til at påvirke udviklingen omkring kloning. 'You' skulle tages for dét, som det også betyder på engelsk, nemlig 'man'. Man kan ikke standse det. Ingen kan stoppe det. Der er for store muligheder, for stærke interesser, for mange penge på spil: You cannot stop it!

Jeg tvivler ikke et øjeblik på, at Malcolm Moore har ret. Nogle vil stærkt beklage det. Andre vil klappe begejstret i deres små hænder. Men udviklingen vil fortsætte sin mere eller mindre skæve gang - i øvrigt af netop de grunde, som professoren påpegede: De store muligheder, de stærke interesser, de mange penge - kort sagt kræfter, som kun et mindretal af politikere erfaringsmæssigt vil rejse sig imod.

Ud fra denne erkendelse kunne man fristes til at vælge en art opgivenessetik, der går på melodien: »Når vi nu ikke kan gøre noget ved det, fordi andre alligevel gør det, så kan det heller ikke være uetisk, at vi glider med!«. Et sådant synspunkt er imidlertid ikke kun udtryk for opgivenessetik. I realiteten indebærer det tillige en tendens til at opgive etik som sådan.

Til dem, der måtte være tæt på en sådan opgivenessetik, må vi til gengæld aflevere en tilsvarende venligt ment information: You cannot stop it! Etikens udfordring er kommet for at blive.

Derfor vil man også opleve, at den etiske problematisering af udvikling og glansbilleder vil fortsætte. Selve det forhold, at noget, som er etisk anfægteligt, går i gang, betyder selvsagt ikke, at den etiske anfægtelse dermed hører op.

Der er naturligvis altid en tendens til, at man som menneske vænner sig til eksistensen af noget, hvis indførelse man var stærkt imod. Men omvendt kan man jo også se, at selv om der ikke spores megen modstand i befolkningen imod opretholdelse af den gældende abortlovgivning, så er de etiske problemer, der er forbundet med den, ikke blevet bortvejret - man kan endda sige: snarere tværtimod.

Tendensen til en opgivenessetik bør derfor mødes med en fastholdelsesetik, det vil sige en etisk bevidsthed, der ikke opgiver sin stillingtagen til, hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert, selv om man tvinges til at indse, at *You cannot stop it!* Thi måtte man end være nødt til at gå i en forkert retning, så bør man vel ikke derfor smide kompasset væk? Og uanset om farven bliver sort, hvor den burde have været hvid, så er der vel ingen grund til at betegne sort som hvidt? Der er tværtimod grund til at holde fast i etikken, fordi man ellers vil ende med at miste både retnings- og farvesansen.

Som bekendt er den etiske stillingtagen imidlertid ikke en entydig størrelse. Alle kan nok enes om, at det ikke er alt dét, vi kan, som vi også bør. Men der er ikke enighed om, hvor grænsen i den konkrete sammenhæng skal gå mellem bør og bør-ikke. Alligevel burde alle kunne tilslutte sig, at der skal sættes en grænse et sted - medmindre man som nævnt helt vil opgive etikken.

Dermed ender de etiske problemer også som samvittighedsspørgsmål til os. Eller som det blev sagt af Andrej Sakharov: »Intet menneske kan unddrage sig sin del af ansvaret for noget, der på afgørende måde berører menneskehedens fremtid«. Og det gør etiske spørgsmål typisk, fordi de ofte netop handler om respekten for menneskets værdighed.

Så måske burde vi lidt oftere møde formodningen om den grænsefri udvikling med et fuldtone: *You cannot stop us ...!*